

Knjižnica – komunikacijsko i multikulturalno središte lokalne zajednice

**(8. savjetovanje za narodne knjižnice
u Republici Hrvatskoj)**

**Ivana Hrvat Kričančić
Sara Vukušić**

Gradska knjižnica Rijeka
ivana.hrvat@gkri.hr
gkri@gkri.hr

Ovogodišnje 8. savjetovanje za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj pod nazivom *Knjižnica — komunikacijsko i multikulturalno središte lokalne zajednice* održano je od 18. do 21. svibnja 2011. godine u Svetom Martinu na Muri. Glavni je organizator skupa bila Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, a kao suorganizatori su se uključili Hrvatsko knjižničarsko društvo — Sekcija za narodne knjižnice i Knjižnica »Nikola Zrinski« Čakovec.

Programu Savjetovanja prethodila je radionica *Partnerstvo u uspostavi knjižnica i knjižničkih usluga* koju je organizirala Radna skupina za javno zagovaranje Hrvatskog knjižničarskog društva s predstavnicima lokalne uprave i samouprave četiriju županija: Međimurske, Varaždinske, Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske.

Tijekom tri dana Savjetovanja knjižničarke i knjižničari iz hrvatskih narodnih knjižnica održali su 26 izlaganja. Kako i sam naziv skupa sugerira, prijavljena su izlaganja grupirana u 2 velike cjeline: *Knjižnica kao komunikacijsko središte* te *Knjižnica kao multikulturalno središte*. Knjižnice su prepoznale mogućnosti današnjih modernih tehnologija, poput društvenih mreža, ali i radija, televizije i tiskanih medija, te ih što je više moguće koriste u komunikaciji sa svojom zajednicom i korisnicima. Promicanjem čitanja, različitim programima s učenicima, umirovljenicima, rekonvalescentima, beskućnicima te različitim drugim skupinama u zajednici, knjižnica ističe svoju važnost u zajednici kao mjesto povezivanja kulturnog, obrazovnog i socijalnog faktora.

Tema multikulturalnosti vrlo je aktualna u hrvatskim knjižnicama te su brojni izlagači iznijeli svoja iskustva u radu s pripadnicima etničkih manjina u lokalnoj zajednici, kao što su formiranje zbirki građe na jezicima manjina, organiziranje dana stranih kultura u knjižnici i različitih kreativnih radionica, susreti s autorima, suradnja s udrugama nacionalnih manjina.

Osim prijavljenih izlaganja, organizatori su na skup pozvali i goste izlagače: prof. dr. sc. Aleksandru Horvat s Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Milenu Bon iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Ljubljani, Britanku Gillian Harris iz Udruge knjižničara za mlade i školskih knjižničara (Ascel) te doc. dr. sc. Ivanku Stričević s Odjela za knjižničarstvo Sveučilišta u Zadru.

Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat istaknula je da su narodne knjižnice upravo onaj faktor koji u svojoj lokalnoj zajednici povezuje sve niti društva, odnosno promicatelj su jednakosti i raznolikosti. One su mjesta koja svoja vrata imaju otvorena za sve skupine stanovništva — različitog etničkog i kulturnog podrijetla, vjere, obra-

zovanja, jezika,... Dakako, kao neosporno bitan kotač društva, odnosno zajednice u kojoj funkcionira, narodna knjižnica svoje djelovanje ostvaruje uz suradnju s drugim organizacijama, udrugama i ustanovama u zajednici. Naglasila je da je u sadašnjem trenutku važno knjižnicama uvesti nove službe i usluge kako za nove tako i za postojeće korisnike prateći sve promjene u društvu koje se ubrzano razvija.

Gošća iz Velike Britanije Gillian Harris prenijela je iskustva rada knjižničara u britanskom izrazito multikulturalnom društvu, navodeći primjere rada s različitim kulturnim skupinama, bilo da se radi o potomcima useljenika koji su već generacijama u Britaniji, ili novim useljenicima i pripadnicima miješanih rasa. Istaknula je da je knjižnične usluge za multikulturalne zajednice moguće razviti iz dobrih i odgovarajućih izvora, uz obrazovane knjižničare koji se stručno usavršavaju, te razumijevanje kulture i potreba različitih zajednica.

Milena Bon iz Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Ljubljani istaknula je da je knjižnica danas u životu građana treći prostor — uz dom i školu/posao. Ona je komunikacijski, informacijski, kulturni i zabavni centar koji se sve više širi izvan svog fizičkog prostora, građanima postaje dostupna na daljinu (mrežne stranice knjižnice, društvene mreže) te izlazi »na teren« (pod krošnjama, na trgovima, itd.).

Doc. dr. sc. Ivanka Stričević naglasila je da koncept multikulturalne knjižnice znači kulturno i jezično različite zbirke i usluge, zaštitu kulturnih dobara, programe usmjerene na obrazovanje korisnika i uspostavu međukulturnog dijaloga te pristup tiskanim i *online* izvorima informacija na odgovarajućim jezicima. Za dobru suradnju knjižnice i zajednice potrebno je analizirati korisničke potrebe i zaposliti osoblje koje je odraz zajednice i koje poznaje odnose unutar kultura i među kulturama.

Zaključci

Knjižnica stvara društveni kapital i pridonosi općem napretku društva, pomaže uspostavi tolerancije, prihvaćanja i dijaloga različitih kultura, ona je komunikacijsko središte, stvarno i virtualno te je za ostvarenje toga cilja potrebno osigurati odgovarajući prostor, pojačano financiranje infrastrukture i programa na lokalnoj i nacionalnoj razini. Nema dobre usluge bez dobrog poznavanja lokalne zajednice te je potrebno redovito provoditi istraživanja zajednice. »Privući, zainteresirati, zadržati« treba biti vodeće načelo u radu narodnih knjižnica u lokalnoj zajednici.

Panel rasprava – izrada Strategije za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj

Ovogodišnje 8. savjetovanje za narodne knjižnice uključivalo je i panel raspravu vezano uz izradu Strategije za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj.

Naime, nakon 2. savjetovanja za narodne knjižnice (Osijek, 2004.) napravljen je Nacrt strategije razvoja narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj 2005.-2010. koji je na sljedećem Savjetovanju (2005.) predstavljen te ga je struka podržala, a iste ga je godine usvojilo i Hrvatsko knjižnično vijeće. No, Strategiju nije nikada prihvatilo Ministarstva kulture RH kao službeni dokument te je stoga Hrvatsko knjižnično vijeće na sjednici u ožujku 2011. zatražilo od Hrvatskog knjižničarskog društva da se aktivno uključi u izradu nove strategije razvoja narodnih knjižnica, u suradnji s ostalim institucijama i tijelima, uz potporu Ministarstva kulture RH.

Gorana Tuškan Mihočić, predsjednica Komisije za narodne knjižnice, na početku je rasprave navela da se oko 80% teksta Strategije 2005.-2010. može preuzeti za novu strategiju budući da mnogi od ciljeva nisu realizirani. Također, postavila je i pitanje tko treba biti nositelj Strategije — HKD ili Ministarstvo kulture, sugerirajući da bi to trebalo biti Ministarstvo kulture, odnosno onaj tko kreira kulturnu politiku

u državi. Ulazne podatke i prijedlog teksta Strategije treba dati struka dok provedba treba biti rukovođena iz jednog centra.

Alemka Belan Simić, predsjednica Komisije za javno zagovaranje, naglasila je da je cilj kampanje *Imam pravo znati, imam pravo na knjižnicu* HKD-a donošenje nacionalne strategije razvoja knjižnica odnosno cjelokupnog knjižničnog sustava budući da se Republika Hrvatska u strateškim dokumentima opredijelila za društvo znanja.

Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat istaknula je da se izradi strategije za narodne knjižnice treba pristupiti i bez nacionalne strategije razvoja svih vrsta knjižnica obzirom da su danas narodne knjižnice najvidljivije u društvu u odnosu na druge vrste knjižnica.

Za planiranje daljnjeg rada i razvoja potrebni su statistički podaci koji bi morali biti međusobno usporedivi na nacionalnoj razini što danas nije slučaj budući da postoje razlike i u samoj metodologiji prikupljanja podataka kao i u njihovom interpretiranju. Zato bi bilo neophodno da sve budu vođeno iz jednog centra: prikupljanje podataka i razrađen sustav pokazatelja za evaluaciju knjižnice, pristup informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, razmjena podataka između knjižnica neovisno o softveru, itd.

Također je u raspravi naglašeno da se NSK svakako treba uključiti u izradu Strategije, a kako je istaknula doc. dr. sc. Ivanka Stričević, u izradi Strategije svakako trebaju sudjelovati ljudi koji odlučuju kako ponovno ne bi sve ostalo samo na dobrim namjerama.

Svi su se sudionici rasprave složili da je Strategija nužna te da njenoj izradi valja pristupiti odmah, a potrebno je imenovati i povjerenstvo za njenu izradu. Uz strategiju je svakako potrebno izraditi akcijski plan te uz potporu Ministarstva kulture osigurati mehanizme njene provedbe.